

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Ḳodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Ba-midbar

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 597 [1836 oder 1837]

טרתלעהב

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8951

בהעלתך ט

בעבודת אהל מועד: (כה) ומפן
חמשים שנה ושוב מצבא
העבודה ולא יעבד עוד:
(כו) ושרת את אחיו באהל
מועד לשמר משמרת ועבודה
לא יעבד ככה תעשה קדוים
במשמרתם: פ
ט (ח) וידבר יהוה אל משה
במדבר סיני בשנה השנית
לצאתם מארץ מצרים בהדש

שלישי

הראשון

תרגום אשכנזי מח

טיג צים דיענסט בייא דער
ארבייט דעם שטייטסעל:
טעם: (כה) זאכאלר ער פינף
ציג יאהר אלט איזט, געהט
ער אב פאם דיענסטע דער
ארבייט, אונד פערריכטעט
זאלע ניכט מעהר: (כו) ער
הילפט צוזאך נאך זיינעבריי
דערן ביים שטייטסעלטעריא
אויפויכט צו האבען, ארבייט
אבער פערריכטעט ער ניכט
מעהר: זא זאללסט דוא עם
אין אנועהונג דער לויס האל
טען בייא איהרעם אטטע:
ט (ח) פערנער רעדעטעדעה
עוויגע מיט משה אין
דער וויסטע סיני, אים ער

שטען מאנאטהע דעם צווייטען יאהרס נאך איהרעם אויסגאנגע אויס דעם לאנדע מצרים,
אונד

תרגום אונקלוס

בפולחן משבן זמנא: (כה) ומבר המשיין
שנין יתוב מחיל פולחנא ולא יפלח עוד:
(כו) וישמש עם אחוהי במשבן זמנא למיטר
מטרא ושולחנא לא יפלח בדין העבד ללואי
במטרתהון:

ט (ח) ומליל יי עם משה במדברא דסיני
בשפת הנתיחא למיפקהון מארעא דמצרים
בירחא

ר ש י

(כה) ולא יעבד עוד. ענדלעט מאס נכח
אכל חוזר הוה לנעילת שערים ולאיר
ולטעון עגלות וזהו ושרת את אחיו עם
אחיהי כתרומו: (כו) לשמור משמרת
למנות סניב לאלה ולהקיס ולהוריד בשעת
המסעית:

ט (א) נפיש הראשון. פרשה שנראש
הספר לא נאמרה עד אייר למדת שאין
מוקדם ומאחר בחורה. ולמה לא פתח
בזו מפני שהיא גנותן של ישראל שכל מ'
שנה שהיו ישראל במדבר לא הקרינו חלא
פסח

ב א ו ר

לפני השליש, שאז אינו ראוי למשא יהיה ראוי לשמירת המשכן, וזהו שעור הכתוב מן כ"ה שנה
ומעלה יבוא לכבד זכב בעבודת אהל מועד זו מלאכת השמירה, כמו שמפרש לפיכך ושרת את אחיו
לשמור משמרת ומבן חמשים ישוב מלכת העבודה של משא, הנזכרת בפרשיות שלמעלה. שנתן פולחן
עוסק עד היותו בן חמשים עתה ישוב מלכת ההיא ולא יעבד עוד, כי אם ושרת את אחיו וגו'
והוא מוסב על שניהם, בן חמש ועשרים עד בן שלשים ומבן חמשים ומעלה שניהם נפסלו לעבודת
משא, והוכשרו לעבודת שמירה, וכן דעת הראשונים, ודעת הרמב"ן ז"ל על דרך הפשט שהנזכרים ביד
משא וזהו הכוונה והם אלה הפקיד חותם איש איש על עבודתו ועל משא, אבל
נאן ליה כי כל אשר ידע בעלמו שנת לכלל כ"ה שנה יהיה כשר לעבודה ויבא בכל אות נפשו לעבוד
עמהם ומסייעם בעבודה, אבל לא יהיה פקיד נגיד על עבודה ידועה עב"ל. ויחנן שעל עבודת
סיוע בזו אמרו חכמינו ז"ל שהיא ללמוד הלכות עבודה, כלומר שהרגילו את עמם בעמלם ליד
הפקיאים בעבודה, ומסייעים אותם, עד היותם בן שלשים שנה.

ויעשו

תרגום אשכנזי

אונד שפראך: (ב) דיא קיני דער ישראל'ס זאללען דאן פסח פֿערריכטען צור געזעצט. מען צייט, (ג) אס פֿיערצעהני טען טאנע דיעזעס מאנאטס, צווישען ביידען אבענדען זאללט איהר עם פֿערריכטען, צור בעשטימטען צייט, נאך זאללען געזעצטען אונד פֿאר שריפטען דעסזעלבען מיססעט איהר עם פֿערריכטען. (ד) משה בעפֿאהל דען קינדערן ישראל'ס דאן פסח צו פֿערריכטען, (ה) אונד זיא טראטען עם אס פֿיערצעהנטען טאנע דעם ערשטען

רש"י

פסח זו בלנד: (ב) נמועדו. אף בשנת אף בשואה: (ג) ככל חקתיו. אלו מלות שנגופו זה חמיו זכר בן שנה (שמות י"ב). וככל משפטיו. אלו מלות שעל גופו ממקום אחר כגון שנת ימים למטה ולכיבוד חמץ: (ד) וידבר משה וגו'. מה ת"ל והלא כבר נאמר וידבר משה את מועדי ה' (ויקרא כ"ג) אלא בשמע פרשת מועדות מסיני אמר להם וחזר ופזרירם בשעת מעשה:

לפני

בהעלתך ט

הראשון לאמר: (ב) ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו: (ג) בארבעה עשר יום בחדש הזה בין הערבים תעשו אתו במועדו ככל חקתיו וככל משפטיו תעשו אתו: (ד) וידבר משה אל בני ישראל לעשות הפסח: (ה) ויעשו את הפסח בראשון בארבעה עשר יום

לחדש

תרגום אונקלוס

בירחא קדמא לומר: (ב) ויעבדון בני ישראל ית פסחא בזמניה: (ג) בארבעת עשרא יומא ברחא הדין בין שמשאי תעבדון יתיה בזמניה פכל גזירתיה וככל דחוי ליה תעבדון יתיה: (ד) ומליל משה עם בני ישראל למעבד פסחא: (ה) ועבדו ית פסחא בגיטן בארבעת עשרא יומא לירחא בין

שמשאי

באור

ט (ב) ויעשו בני ישראל את הפסח, לפי שפסח מכריס לא נהג אלא יום אחד ולא היה בשאר קרבנות הפסח עתה בשננה המשכן הוכרך ללוות שיעשוהו כעקר מלותו לדורות ולא כפסח מכריס (הרשב"ם), והרמב"ן פירש וזה לשונו, ויתכן שהוכרך למנוחה הזאת בעבור שלא נלטו מתחלה בעשיית פסח דורות אלא בארץ, דכתיב כי תבואו אל הארץ וגו' ושמרתם את העבודה הזאת (שמות י"ב כ"ה), עוד נאמר שם ויהי כי יביאך וגומר ועבדת את העבודה הזאת, ועכשיו רכש הקדוש ברוך הוא ולזה שיעשו אותו כדי שיהיה זכר גאולתם והנסים שנעשו להם ולאכזייתיהם נעמק להם מן האבות הרואים לבניהם ובניהם לבניהם ובניהם לדור אחרון, והנה אמר בתחלה ויהי כי תבואו אל הארץ לומר שאין מנוחה זו נהגת בחולה לארץ לדורות ועכשיו כוה שינהגו בה נמדבר, זעל דעת רבותינו לא עשי אותה אלא בשנה זו לנד שלא היו יכולים לעשותה לפי שזולדו להם בנים ועבדים ולא יכלו למול אותם מן הטעם שהזכיר שהיה להם לשנה כמו שפורש בינמות עכ"ל, וכן פירש הראב"ע: (ד) לעשות הפסח, כל דבור שאין אחריו מלת לאמר, אין בוונת הכתוב להודיע באיזה הלשון דבר עם ישראל, רק יודיע שתכלית דבור משה עמהם היה בענין עשיית הפסח, לכן לא נאמר עשו על דרך הלווי: (ה) ויעשו את הפסח וגומר, כח הרמב"ן בשם הספרי וזה לשונו, בנותן של ישראל הכתוב מדבר שלא עשו אלא כסח זה בלנד, וכן הוא אומר הזבחים ומנחה הנשחט לי במדבר ארבעים שנה (עא"פ ה' כ"ה). ודרשו בן מן הכתוב הזה שאמר ויעשו את הפסח בראשון וגומר נמדבר סיני, כי המקרא מיותר ודי במה שאמר ויעשו את הפסח בכל אשר כוה וגומר, אבל

הזכיר

לחדש בין הערבים במדבר
 סיני ככל אשר צוה יהוה את
 משה בן עשו בני ישראל:
 (ו) ויהי אנשים אשר היו טמאים
 לנפש אדם ולא יכרו לעשת-
 הפסח ביום ההוא ויקרבו לפני
 משה ולפני אהרן ביום ההוא:
 (ז) ויאמרו האנשים ההמה אליו
 אנחנו טמאים לנפש אדם למה
 נגדע לבדתי הקריב את-
 קרבן יהוה במעודו בתוך

ערשטען מאנאטס, צווישען
 ביידען אבענדען, אין דער
 וויסטע סיני; וויא דער עוויגע
 דעם משה בעפאתלען, זא
 מאכטען עם דיא קינדער
 ישראל'ס. (ו) נון ווארען איי-
 ניגע לייטע אונטער איהנען,
 דיא זיך אן איינעם לייכנאמע
 פֿעראונרייניגט האטטען, אונד
 אן דעמועלבען טאגע דאן פסח
 ניכט מיט פֿערריכטען קאנטן:
 דיעזע מענגער טראטען אן
 דעמועלבען טאגע פֿאר משה
 אונד פֿאר אהרן, (ז) אונד
 שפראכען צו איהם: וויר זינד
 יעצט דורך איינען לייכנאם
 פֿעראונרייניגעט; ווארום וואל
 לען וויר אכער דעסוועגען גע-
 רינגער זיין, אונד דאן אפפֿער דעם עוויגען ניכט צורגעזעצטען צייט מיט דען איבריגען

תרגום אונקלוס

רשי"י

שמשיא במדברא דסיני ככל די פקיד יי
 יח משה בן עבדו בני ישראל: (ו) והו
 גובריא די הו מסאבין לטמי נפשא דאנשא
 ולא יכילו למעבד פסחא ביומא ההוא וקריבו
 קדם משה וקדם אהרן ביומא ההוא:
 (ז) ואמרו גובריא האינן ליה אנחנא מסאבין
 לטמי נפשא דאנשא למה נחמנע בדיל
 דלא לקרבאית קרבנא דיי בזמניה בגו בני
 ישראל

(ו) לפני משה ולפני אהרן. בשניהם
 יושבין בבית המדרש באו ושאלו ולא
 יתכן לומר זה אחר זה שאם משה לא
 היה יודע אהרן מנין לו: (ז) למה
 נגדע. אמר להם אין קדשים קרבים
 בטומאה אמרו לו יזרק הדם עלינו
 בכהנים טהורים ויאכל הנשר לטהורים
 אמר להם עמדו ואשמעה כתלמיד
 המובטח לשמוע מפי רבו אשרי ילוד
 אשה שבר מובטח שכל זמן שהיה רוחה
 חי' מדבר עם השכינה וראייה היתה
 פרשה זו ליאמר על ידו משה בשאר כל
 התורה

ב א ו ר

הזכיר היום וסמדר לרמוז שלא עשו אותה במדבר רק ביום הזה והוא גנותן, ויתכן שהגנות הזה
 הוא קלקלחם בענין המרגלים שמתנה נתנדו ולא נשנה להם הרוח הלבונית ולא מלו ולפיכך נאסרו
 בכל הקדשים, או שיהיה הכריתת האות כדברי האומר אין מילת זכריו ועבדיו מעבדת בו והם
 נחמכלו והוא גנות גדול, והראשון הוא יותר וכן צעני כי היה משה מכרוחם ולא היה מנוחם
 בחיוב כוח, אבל חג המכות שנעשה והשבתת חמץ לא הולך לומר שנהגו בו שהן מובת הגוף הנוהגות
 בכל מקום עכ"ל: (ו) ויהי אנשים, ויהיו לשון רבים היה לרוב לומר, אלא בשחקדם מלח הפעל
 אזי פעמים אינה שומרת את המין ואת המספר: לנפש אדם, לא יתכן שיהיה סתיה ישראל גדול
 ושלא ימותו שם מתים בכל יום (הראב"ע). ובדברי רבותינו ז"ל נחלקו מיהו האנשים הכספים יומי
 הגלילי אומר נושאי ארוננו של יוסף היו, ולדברי רבי עקיבא מישאל ואללפן היו שהתעסקו עם גרב
 ואביהוא (סוכה דף כ"ה ע"ט): (ז) למה נגדע, עתיד מבגין נפעל, והואלמה למה נהיה גרועים
 וקלים

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (ח) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
מֹשֶׁה עֲמְדוּ וְאִשְׁמְעָה מִה־יְצִיָּה
יְהוָה לָכֶם:

(ט) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
(י) דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
אִישׁ אִישׁ כִּי־יְהִי טָמֵא לְנַפְשׁוֹ
אִו בְּדַרְךְ רְחֵקוֹ לָכֶם אִו

לדרהיבם נקוד על ה' אונרין געווארדען, אדער אויף איינער ווייטען רייזע אויט, אונר

קינדערן ישראל'ס ברינגען קענען
נען? (ח) משה אנטווארטעטע
איהנען: האררעט! איך ווילל
פערנעהמען, וואס דער עוויג
געו אייערנטיגען געב עטהען
ווידר. (ט) דער עוויגע אבער
שפר אד צו משה, וויא פאלגט:
(י) רעדע מיט דען קינדערן
ישראל'ס אונר זאגע איהנען:
ווען יעמאנד פאן אייך, יעמזט
אדער אין קינפטיגען צייטען,

חרגום אונקלוס

רש"י

יִשְׂרָאֵל: (ח) וַאֲמַר לְהוֹן מֹשֶׁה אֹרִיכוּ עַד
דְּאִשְׁמַע מִה דְּאִתְפַּקֵּד מִן קָדָם יי על דילכוון:
(ט) וּמְלִיל יי עם מֹשֶׁה לְמִימָר: (י) מְלִיל
עם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימָר וְכִּי גַבְרַת אַרְיִי הִי מְקַאֵב
לְטָמֵי נַפְשָׁא דְּאִנְשָׂא אִו בְּאִרְחָ רְחֵקָא
לכוון

החיים בלל אלא שזכו אלו שחאמר על
ידיהן שמגלגלין זכות ע"זכאי: (י) או בדרכ
רחוקה, נקוד עליו לומר לא שרחוקה
ודאי אלא שהי' חוץ לאסקופת העזרה
כל זמן שחיתה, פסח שני מלה ומזן עמו
בנית ואין שם יום טוב ואין אסור ממזן
אלא עמו באכילתו:

ובי

באור

וקלים מערך כל עדת ישראל אלא להקריב את קרבן ה' בזמנו המלווה מפי ה': (ח) עמדו ואשמעה,
הראב"ע מפרש לשון עמידה ממסופירוסו עמדו פתח אהל מועד, אך לא יתכן שפסח יורה רק לשואלים
אלה בדבר שהוא מזוי להיות גם לאחרים מישראל ולדורות עולם, ולמה אם כן יורה משה שהס
לכדם יעמדו פתח אהל מועד? לכן היותר נכון שהוא לשון עכבה והמחנה, ונאורו עמדו עד אשר
אשמע וגומר, וכן חרגום אונקלוס אוריכו עד דאשמע, וכן מתורגם בלשון אשכנזי (האררעט): פה
יצוה ה' לכם, ענינו מה יורה ה' על המקרה בזאת אשר קרה לכם או אשר יקרה לדורות הנתיים, וכן
חרגום אונקלוס על דלכוון, ויתכן שהשעור מה יורה ה' לכם עלידי: (י) או בדרך רחוקה,
נקוד עליו לומר לא שרחוקה ודאי אלא שהיה חוץ לאסקופת העזרה כל זמן שחיתה הפסח. (רש"י),
ופלוגתא היא נסמכת פסחים (דף ל"ג ע"ב) איזהו דרך רחוקה רבי אליעזר אומר כל שהוא חוץ
לאסקופת העזרה כל זמן שחיתה, רבי עקיבא אומר מן המודיעים ולחוץ, והנה תפס רש"י
בשיטת רבי אליעזר, ופסח תפס עליו הנמכ"ן וזה לשונו, והנכון לתפוס בשיטת רבי עקיבא,
וכן דעת האמוראים בגמרא דאמר עולא כל שאינו יכול לכונום בשעת שחיתה, והדעת הזאת
היא פשוטו של מקרא כי העומד בחמלת בין הערבים במקום שלא יגיע לעזרה בשעת שחיתה
דרך רחוקה היא לו זרמו הנקוד אף שאינו רחוקה ממש אלא שדרך רחוקה לו בשעית הפסח ו
ולכך חזר ואמר ובדרך לא היה ולא הזכיר רחוקה עד כאן: לכם או לדרהיבם, כתב הראב"ע
לכם

המעמר

(י) בדרך רחוקה, לשון רש"י: ,נקוד עליו לומר לא שרחוקה ודאי אלא שהיה חוץ לאסקופת
העזרה כל זמן שחיתה" הנה כוונתו שנקוד על ה"א של רחוקה להורות כי ראוי להיות
רחוק בלא ה"א, כי אינו תאר לדרך שתהיה הדרך בעלמה רחוקה, אך נמשך על איש אים
בחמלת

בהעלתך ט

לְדַרְתִּיכֶם וְעָשִׂה פֶסַח לַיהוָה: (יא) בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם בֵּין הָעַרְבִים יַעֲשֵׂוּ אֹתוֹ עַד-מִצּוֹת וּמֵרִים יֹאכְלֵהוּ: (יב) לֹא-יִשְׂאִירוּ מִמֶּנּוּ עַד-בֶּקֶר וְעַצְמָם לֹא יִשְׁבְּרוּ-בּו כָּכֹל חֶקֶת הַפֶּסַח יַעֲשֵׂוּ אֹתוֹ: (יג) וְהָאִישׁ אֲשֶׁר-הוּא מְהוֹר וּבְדַרְךְ לֹא-הָיָה וְחָדַר לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח וּנְכַרְתָּה הַנֶּפֶשׁ

ההוא

חרגום אשכנוי ב

אונד דעם עוויגען צו עהרען דאזפסח פֿערריכטען מעכטען: (יא) זאָ וָלֵל מֵאֵן עִם אִים צווייטען מאָנאטע, אַם פֿיער־צעהנטען טאָגע צווישען הען ביידען אַבענדען פֿערריכטען, אונד מיט אונגעווייערטעם בראָדע אונד ביטטען קריי־טערן עססען, (יב) מֵאֵן וָלֵל נִכְמֵס דאַפֿאָן כּוֹ אַם אַנדערן מאָרגען שטעהען לאַססען, אויך קיין ביין דאַראַן צערברע־כען נאָך אַללען געוועטצען דעם פֿסח זאָל מֵאֵן פֿערפֿאַהרען. (יג) אויט אַבער יעמאַנד ריין אויך נִכְמֵס אִיךְ דער ריזע,

אונד אונטערלעסט דעננאָך דאָז פֿסח צו מאַכען, זאָ וָלֵל דיעזעלכע פֿערוואָן אויס

אִיה־

חרגום אונקלוס

לְכוּן או לְדַרְכֵיכוֹן וְיַעֲבֹד פֶּסַחא קָדֵם יִי: (יא) בִּירְחָא תִּנְיָנָא בְּאַרְבַּעַת עָשָׂרָא יוֹמָא בֵּין שְׁמֵשֵׁיא יַעֲבֹדוּן יְתִיהַ עַל פִּשְׁתֵּי וּמֵרִין יִיכְלֹגְנִיה: (יב) לֹא יִשְׂאָרוּן מִנְיָה עַד צִפְרָא וּגְרָמָא לֹא יִתְבְּרוּן בֵּיה כָּכֹל גִּזְרֵת פֶּסַחא יַעֲבֹדוּן יְתִיהַ: (יג) וּגְבָרָא דְהוּא דְכִי וּבְאֹרַח לֹא הָוָה וְיִתְמַנַּע לְמַעַבְד פֶּסַחא וְיִשְׁתַּצִּי אֲנִשָּׁא

ההוא

באר

לכס לטמא נפש, או לדרתניס בטמא נפש ודרכך רחוקה. [* א"ה ולא ידעתי מה הכריחו לשרש בן שהרי לא לשאלים לבד בא הנווי, כי אם לכל בני ישראל, וימכן שהיו מהם אנשים רחוקים מעל מסכן העדות, ולא זכר הכתיב כי אם הטמאים, שהם הנאים לפני משה ולפני אהרן ביום ההוא, ואפשר שיבואו הרחוקים ממקרת וישאלו גם הם למה וגרע*]: ועשה פסח לה' ויולה לעשות קרבן ה' בזמנו, וכן מתורגם בלשון אשכנז: (יב) ככל חקת הפסח, כמספט הפסח הראשון באזהרת שניית העלם והנותר ואכילת מנה ומנור עמו, אבל אין הסכחות חמץ מביחו בפסח שני: (יג) והאיש אשר וגומר ובדרך לא היה, או בדרכך, וכן ומכה אביו ואמו. (הראב"ע), רבים טעו בפירושו למשנה שדעת הראב"ע שהו"ו במלת ובדרך היא וי"ו ממלקת וראיתו כמו הו"ו במלת ואמו ופירושו או אמו, ואין זה אמת, אבל דעתו בזה להורות קריאת

המעמר

בתחילת הפסוק, ושיעורו: איש איש בני יסיה טמא לכפס או רחוק בדרכך; ולזה אם הוא אך לאסקופת העזרה כבר רחוק הוא מן המקדש. (יג) ובדרך לא היה, כמש הראב"ע וז"ל: ואם בדרכך, כמו ומכה אביו ואמו"אין ספק כי בוונתו על וי"ו של ואמו שהוא לחלק כמו או אמו וכן באך או בדרכך. ולא ידעתי מה זו היה למאמר לפרש דברי הראב"ע על האל"ף גנובה, כי בכך נודע שהכנס הזה שאמר מאד פיו ולאנו מכל שפת יתר, ולו כיון דק לשורק הו"ו היה לו לאמר אך ומכה אביו.

ההוא מעמיה כי קרבן יהודה
 לא הקריב במעדו הטאו ישא
 האיש ההוא: (יד) וכי יגור
 אתכם גר ועשה פסח ליהודה
 בחקת הפסח וכמשפטו כן
 יעשה חקה אחת יהיה לכם ולגר
 ולאזרח הארץ: ס (טו) וביום
 הקים את המשכן כסה הענן

איהרער נאציאן אויסנערקאט.
 טעט וועררען, ווייל זיא דאן
 אפפער דעם עוויגען ניכט
 צור געזעטצעטען צייט דארנע.
 בראכט האט; דערזעלכע מאן
 האט פיר זיינע זינדע צו ביסען.
 (יד) ווען איין רעליגיאנס-פער-
 וואנדטער זיך בייא אייך אויפ-
 העלט, אונד דאן פסח מיט-
 מאכען ווילל, זא מוס ער עס
 נאך דעם געזעטצע אונד דער
 פארשריפט דעם פסח האל-
 טען; איהר האכט איינער.

לייא געזעטץ פיר רעליגיאנס-פערואנדטען אונד איינגעכארנען דעם לאנדעם.
 (טו) אלס דיא וואהנונג אויפגעריכטעט ווארדע, כערעקטע דיא וואלקע דיא

ואה.

תרגום אונקלוס

ר ש"י

ההוא מעמיה ארי קרבנא דיי ולא קריב
 בזמניה חוביה יקבל גברא דההוא:
 (יד) וארי יתגר עמכון גיורא ויעבד פסחא
 קדם יי בגזירח פסחא וכדחוי ליה בן יעבד
 קימא חד יהא לכון ולגיוריא וליציביא דארעא: טו וביום קים ית משכנא חפא

(יד) וכי יגור אתכם גר ועשה פסח - יכול
 כל המתגייר יעשה פסח מיד תלמוד לומר
 חקה אחת וגומר אלא כך משמעו וכי יגור
 אתכם גר וכל עת לעשות פסח עם חבירו
 כחכם וכמשפט יעשה:

המשכן

עננא

ב א ו ר

וי' הסיבור לפני אות שאי"ת או לפני אות בומ"ף, כי דינה תמיד להיות צו"א, כמו ראובן
 ושמעון, גד ואשר, ובמקומות שהזכרתי היא בשורק גדול ונקראת באל"ף גנובה כאלו כתוב
 אובר"ך וראיתו מן הוי"ו שנמלת ומנה, וכ"כ הראש"ע בעלמו בפרשת שמות (פסוק ב'), ואם
 האות המשרת וי"ו יאמרו שורק כאלו הוי"ו נקריאת אל"ף כמו וזולן, כי המלה תראה בקריאת
 אל"ף אהזולן עכ"ל ס: (יד) וכי יגור אחכם גר, זה גר לדק ולא גר שער: ועשה פסח,
 וירנה לעשות פסח עם כל ישראל בחקת הפסח וכמשפטו בן יעשה, והנה מלות הגרים בפסח
 כבר נאמרה בפרשת בא וכי יגור אחר גר ועשה פסח וגומר, [א"ה, ויתכן שנפסח שני הכתוב
 מדבר, שהגר שנתגייר קודם הפסח ונאנס ולא עשה את הפסח במועדו, שגם הוא יעשה פסח
 שני ככל משפטיו, וכך כתב הראש"ע, וכן מלאתי בספרי רבי שמעון בן אליעזר אומר הרי שנתגייר
 בין שני פסחים שומע אני יעשה פסח שני תלמוד לומר באזרח מה אזרח שלא עשה את הראשון
 יעשה את השני אף גר בך, כל שלא עשה את הראשון יעשה את השני, הרי שמפסח גם כן על
 פסח שני*] והרמב"ן ז"ל כתב שנפרשת בא על פסח מזכרים נאמרה והיה במשמע רק על
 הגרים שנתגיירו בלאתם מזכרים שאף הם היו באותו הנס ובכלל ואותו הוכיח משם ובאן לזה
 אף על הגרים שנתגיירו במדבר או בארץ לחייבם בפסח דורות: (טו) וביום הקים את המשכן,
 עתה יחזור לספר בעניני הנסיעה והמלות שנלטו זה, בגון המלוכות להיותן למקרא העדה
 ולמקע את סמכות. (הרמב"ן): כסה הענן את המשכן, לפי שסהל לספור מקעי ישראל
 הולנד

בהעלתך ט

את-המשכן לאהל העדת
ובערב יהיה על-המשכן
כמראה-אש-עד-בקר: (טז) בן
יהיה תמיד הענן יכסנו ומראה-
אש לילה: (יז) ולפי העלות הענן
מעל האהל ואחרי כן יסעו בני
ישראל ובמקום אשר ישכן-שם
הענן שם יחנו בני ישראל:

על

תרגום אשכנזי נא

וואהנונג איבער דעם צעל-
טע דעם צייגניססעם, אונד
אבענדס וואר עם איבער דער
וואהנונג, וויא פויערסגלוט ביז
דעם מאַרגענס. (טז) זא וואר
עם בעשמענדיג. דיא וואַלקע
בעדעקטע זיא, אונד דעם
נאַכטס וואר פויערסגלוט.
(יז) זא וויא זיך דיא וואַלקע פֿאַן
דעם געצעלטע ערהאָב, בראַ-
כען דיא קינדער ישראל אויף,
אונד וואַ זיך דיא וואַלקע נידער
ליעם, דא רעהמען זיא אויך

אויף

ר ש י

(טז) המשכן לאהל העדות. המשכן
העשוי להיות אהל ללוחות העדות:
יהיה על המשכן. כמו הוזה על המשכן וכן
כל לשון הפרשה: (יז) העלות הענן.
בתרגומו אסתלקות וכן ונעלה הענן ולא
ימנן לכתוב ולפי עלות הענן ועלה הענן
שאינה לשון סלוק אלא כמו ועליה כמו
ובהנה עב קטנה כנף איש עולה מיס(מלכני'
א

תרגום אונקלוס

עננא ית משכנא למשכנא דסהדווא
וכרמשא הוי על משכנא כחיוו אשתא עד
צפרא: (טז) בן הוי תדירא עננא חפי ליה
וחיוו אשתא בליליא: (יז) ולפום אסתלקות
עננא מעילוי משכנא ובחר בן בטלין בני
ישראל ובאתרא דשרי תמן עננא תמן שרון

בני

ב א ו ר

הולך להזכיר הענן שנה על המשכן כי נחמותו יחנו וננסעו יסעו. (הראב"ע): לאהל העדת,
המשכן העשוי להיות אהל ללוחות העדות. (רש"י), הכוונה שלא כסה הענן את כל המשכן כי
אם המשכן העשוי לאהל על העדות, שהוא אהל מועד, לא חזר המשכן, וכן כתב הרמב"ן
ז"ל. והנה מניח הטעמים העמיד תיבת המשכן בטעם זקף, ולדברי רש"י ז"ל היה לו לחברה עם
לאהל העדות, ויתכן כמו שכתב הראב"ע לאהל העדות, על אהל ורבים כן, ויהיה שעור הכתוב
כסה הענן את המשכן, דהיינו על אהל העדות, ונא אם כן טעם מפסיק על מקומו, וליונתן בן
עזיאל דרך אחר כזה: ובערב יהיה, וכן יכסנו, יסעו, יחנו, כלם בלשון עמיד והם במקום בניונים
בדרך הכתוב לדבר בלשון עמיד בדבר התמידי או שהוא זמן רב: (יז) ולפי העלות, לשעור העלות
הענן מעל האהל, כמו איש לפי אכלו לשיעור אכלו: ואחרי כן יסעו, וי"ו זו יתירה כו"ו ותשכ תמר
ושוממה

ה מ ע ר

(טז) יחיה על המשכן, לשון רש"י, כמו היה (כן היא הנוסחה הנכונה) וכן כל לשון
הפרשה כוונתו כי כל העתידים אשר יבואו בפרשה זו כלם לשון עבר המה, וכאן בעתיד
כי כן מנהג הלשון בכל דבר אשר ימיד להשתמש בעתיד תמורת העבר כמו ככה יעשה איוב
(איוב א') ורבים ככה. (יז) ולפי העלות הענן, לשון רש"י: "כת"א אסתלקות וכו'" לדעתי
כוונת רש"י כי שרש עלה בקל הוא תמיד עומד וא"כ איך יבוא אמנו הנפעל? ולזה אמר שהוא
מענין סלוק שהוא הפעיל שגרם להיות דבר עולה, ויהיה נפעל חולדת בנין הכבד הנוסף,
כיעל פי ה' נעלה הענן: ועפ"ז משנים רש"י למה שאמרנו בספרנו מורת לשון עברי, הרשב
מהדורא תניינא הלך ב' לך קא"ר.

תרגום אשכנזי

בהעלתך ט

(יח) על־פי־יהוה יסעו בני ישראל
 ועל־פי־יהוה יחנו כד־ימי אשר
 ישכן הענן על־המשכן יחנו:
 (יט) ובהאריך הענן על־המשכן
 ימים רבים ושמרו בני־ישראל
 את־משמרת יהוה ולא יסעו:
 (כ) ויש אשר יהיה הענן ימים
 מספר על־המשכן על־פי־יהוה
 יחנו ועל־פי־יהוה יסעו: (כא) ויש

(יח) אויף בעפעהל דעם עוויגען
 בראַכען דיא קינדער ישראל'ס
 אויף, אונד אויף בעפעהל דעם
 עוויגען רוהטען זיא; זא לאַנגע
 געהמליך דיא וואַלקע איבער
 דער וואַהנונג בליעב, לאַגען
 זיא שטיללע. (יט) בליעב דיא
 וואַלקע לאַנגע צייט איבער
 דער וואַהנונג, זא ריכטעמען
 זיך דיא קינדער ישראל'ס נאָך
 דעם אַנדייטען דעם עוויגען,
 אונד צאָגען ניכט ווייטער.
 (כ) צו ווילען בליעב דיא וואַל־
 קע גור וועניגע טאָגע איבער
 דער וואַהנונג; זא וויא זיא

אויף בעפעהל דעם עוויגען רוהטען, זא בראַכען זיא אויך אויף דעססען בעפעהל וויעדער אויף

יא

ר ש י

תרגום אונקלוס

בני ישראל: (יח) על מימרא דיי נטלין בני
 ישראל ועל מימרא דיי שרון כל יומין דשרי
 עננא על משכנא שרון: (יט) ובאורכות
 עננא על משכנא יומין סגיאין ויטרון בני
 ישראל יח מטרח מימרא דיי ולא נטלין:
 (כ) ואית דהוי עננא יומין דמנין על משכנא
 על מימרא דיי שרון ועל מימרא דיי נטלין:

א' יח): (יח) על פי ה' יסעו. שנינו
 במלאכת המשכן כיון שהיו ישראל נוסעים
 היה עמוד הענן מתקפל ונמשך על גבי
 בני יהודה במין קורה חקעו והריעו
 וחקעו ולא היה מהלך עד שמה אומר
 קומה ה' ונסע דגל מחנה יהודה זו
 בספרי: ועל פי ה' יחנו. כיון שהיו
 ישראל חונים עמוד הענן מתמר ועולה
 ונמשך על גבי בני יהודה במין סוכה
 ולא הי' נפרש עד שמה אומר שובה ה'
 רכבות אלפי ישראל היו אומר על פי

ה' וביד משה: (כ) ויש. בלומר ופעמים: ימים מספר. ימים מועטים:

לו

ב א ו ר

וזוממה (שמאל ב' י"ג כ'): (יח) על פי ה' יסעו, כי הענן כסה את המשכן ברלון ה' וברלונו נעלה:
 כל ימי אשר ישכן, כל נסמיכות במקום מוכרת כי הראוי כל הימים, וכן מלינו פעמים
 רבות: (יט) ובהאריך הענן, בפסוק הזה ובפסוק הנא אחריו ויש אשר יהיה הענן ימים מספר
 על דרך כלל הוא אומר בין שיהיה הענן על המשכן זמן רב או זמן מועט יסעו ויחנו חמיד ע"ס
 ה', ובפסוקים הוואים אומר דרך פרט והכל מזמן המועט שהוא מערב עד בוקר או יומם
 ולילה או יומים או חדש או ימים שהוא שנה כמו ימים תהיה גאלתו, ואמר זה חזר ובלל
 בהאריך הענן על המשכן וגו' וכי' הכמנ"ן וזה לשונו, וטעם ובהאריך הענן, לומר כי אם יאריך
 הענן על המשכן ימים רבים והמקום ההוא איננו טוב בעיניהם יהיו חפלים ומתאווים מאוד
 לנסוע מן המקום, אף עפ"כ לא יעברו על רלון השם וזה טעם ושאר בני ישראל את משמרת
 ה' ולא יסעו, כי מידאת השם ומשארם משמרת מלותו לא יסעו, וכן אם יהיה הענן ימים
 מספר

בהעלתך ט

אשר יהיה הענן מערב עד בקר
ונעלה הענן בבקר ונסעו אז
יומם ולילה ונעלה הענן ונסעו:
(כג) אז ימים או חדש או ימים
בהאריך הענן על המשכן
לשכן עליו יחנו בני ישראל
ולא יסעו ובהעלתו יסעו: (כג) על-
פי יהודה יחנו ועל-פי יהודה
יסעו את-משמרת יהודה
שמרו על-פי יהודה ביד-
משה:

פ

תרגום אשכנזי נב

(כא) יא צו ווילען בליעב דיא
ווילקע נור פאן אבענד ביו
צום מארגען אן איינער שטעל-
לע, זא וויא זיא זיך דעם מארג-
גענס ערהאכ, זא בראכען
זיא אויף; אדער זיא בליעב
טאג אונד נאכט, אלסדאן ער-
האכ זיא זיך, אונד זיא ברא-
כען אויף; (כג) אדער צווייא
טאגע, אדער איינען טאגאט,
אדער אויך איין גאנצעס יאהר,
זא לאנגע דיא ווילקע פארט-
פאר איבער דער וואהנונג צו
רוהען לאגען דיא קינדער
ישראל'ס שטיללע, אונד צא-
גען ניכט ווייטער, אונד זא
כאלד זיא זיך ערהאכ, ברא-
כען זיא אויף. (כג) אויף בע-

וידבר

פעהל דעם עוויגען לאגען זיא שטיללע, אונד אויף בעפעהל דעסזעלבען זעטצעטען זיא
איהרען צוג פארט, זיא ריכטעטען זיך פעלליג נאך דעם אנדרייטען דעם עוויגען, וויא
דערזעלבע דורך משה פערארדנעט האטטע.

דער

ר ש י

תרגום אונקלוס

(כא) ואית דהוי ענגא מרמשא עד צפרא
ומסתלק ענגא בצפרא ונטלין אז ימם וליילי
ומסתלק ענגא ונטלין: (כג) אז הרין יומין או ירחא או עידן בעידן באורכות
ענגא על משכנא למשרי עלוהי שרן בני ישראל ולא נטלין ובאסתלקותיה
נטלין: (כג) על מימרא דיי שרין ועל מימרא דיי נטלין ית ממרת מימרא דיי
נטרין על מימרא דיי בידי דמשה:

ומליל

ב א ו ר

מספר כגוים או ג' ימים והיו העם יגיעים מאוד וענה בדרך כחם יעשו רצון השם ללכת אחרי
הענן, ומספר עוד כי יש שלא יעמדו רק לילה אחד ויסעו בבקר אף על פי שהוא טורח גדול
להם, ולפעמים יעמוד הענן יומם וליילה, כי הלכו כל הלילה ובאו במקום הכות בניוקר ויגוש
הענן גם כל היום וכל הלילה ונעלה בניוקר השני ונסעו, וקוף טורח גדול מן הרחשו כי
היו העם סבורים שיעמדו גם ופרקו העגלות והניחו משאם כש. הג פנאים מן הדרך, ובהעלות
הענן יחזרו לטעון ולא יוכלו לעשות להם תקון לדרך יום או יומים ויסעו כלילה, ויתכן שזיכר
להם נמסעות שעשו כמסופר בכאן ולא צענין אחר כי עמד הענן מערב עד בקר ויומם וליילה
ויומים וחדש ושנה, ולכך הזכיר הכתוב אלו השעורין כפרטן ועמד פנים רבים כחש הכתוב
פאלה כגון בקדש, שנאמר ומשכו בקדש ימים רבים כימים אשר ישבתם, עכ"ל:

למקרא